

OKULÖNCESİ EĞİTİMDE TAKLİT ETKİNLİKLERİ VE DİN EĞİTİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İsmail SAĞLAM*

GİRİŞ

Sözlük anlamı olarak taklit; “birinin hareketinin veya şekil ve sûretinin aynını yapma, benzemeye veya benzetmeye çalışmadır¹. Terim olarak ise taklit (imitation); “örnek alınmak istenen kişi ya da grupların söz, davranış veya tavırlarının başkaları tarafından aynen tekrarlanması²”, “gösteri amacıyla ve çoğunlukla da üçüncü şahıslar önünde başkalarının hal, hareket, konuşma veya davranışlarının tekrarlanması³”, “hareketlerin, konuşma üslûbunun, tavırların bilinçli veya bilinçsiz olarak, başka bir örneğe göre biçim alması, benzetme, yansılama⁴” anlamlarında kullanılmaktadır. Taklitle çok yakın anlam benzerliği olan özdeşleşmenin de “bir kimsenin çocukluk döneminde beğendiği bir yetişkinin davranışlarını adeta farkında olmaksızın taklit ederek toplum içinde kendine özgü toplumsal rolleri öğrenmesi”, “bireyin, kendine olan güvenini sağlamak üzere gerçekten veya hayal ürünü olarak örnek aldığı kişi gibi davranması, kendini onunla bir tutması⁵” şeklinde tarif edildiği görülmektedir. Ayrıca Din Eğitimi alanında yapılan bazı çalışmalarda, “hoşa giden bir davranışın kopya edilmesi”, “ferdin içinde bulunduğu grubun, bir üyesinin duyuş, düşünüş ve davranışlarını izlemesi ve onu kendisine model alması⁶” gibi çeşitli şekillerde tarif edildiği görülmektedir⁷.

Okulöncesi eğitim ise; özel rehberlik anlayışına uygun bir biçimde ve belirli metotlardan faydalanmak sûretiyle küçük çocukların bir küme içinde, özellikle yuvalarda veya anasınıflarında gördükleri eğitimidir. Bu eğitimde, çocuğun kişisel istidatlarının gelişmesine, toplumsal alışkanlıklar kazanmasına ve karşılaştığı

* Araş. Gör., Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı

¹ Ergin, Muharrem, Büyük Türk Sözlüğü, İst. ts., s.1127

² Demir, Ömer ve ark., Sosyal Bilimler Sözlüğü, 3. bs. Ank. 1997, s. 214

³ Aynı yer

⁴ Alaylıoğlu, Ruşen ve ark. Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü, İst. 1976 s. 298.

⁵ Alaylıoğlu, age, s. 245

⁶ Kılavuz, M. Akif, Ergenlerde Özdeşleşme ve Din Eğitimi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Bursa 1993, s. 15; Özyılmaz, Ömer, Erzurumlu İbrahim Hakkı'ya Göre Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Bursa 1990, s.96

⁷ Taklid hakkında geniş bilgi için bkz. Ed.Claporode, Çağdaş Pedogojiden Seçmeler (Çev. M Yüzbaşıoğulları, MEB Yay., İst. 1976, s. 64 vd.; Hökekleli, Hayati, Çocukta, Gençte ve Yetişkinde Taklid, AÜİF.Doktora Semineri, Ank. ts.

sorunları çözmesine çalışılmaktadır⁸. Okulöncesi dönem, bebeklik ve ilk çocukluk dönemi olarak ikiye ayrılır ve çocuğun 0-6 yaş dilimini kapsar. Bu çalışmada ise, ilk çocukluk dönemini kapsayan genellikle 3-6 yaş arasındaki çocukların gerek anaokulundaki eğitimleri esnasında ve gerekse ailedeki eğitimleri esnasında taklidin ve taklit etkinliklerinin, onların dini gelişimlerine nasıl katkıda bulunacağı belirlenmeye çalışılacaktır.

Yukarıdaki tarifler dikkate alındığında, okulöncesi eğitimde taklit etkinliklerinin iki başlık altında incelenebileceği anlaşılmaktadır. Bunlardan birisi, çocuğun eğitimciyi ve arkadaşlarını doğal olarak taklit etmesi, diğeri ise çocuklara yönelik olarak, kukla, drama ve tiyatro şeklinde sergilenecek taklit etkinlikleridir.

A. Çocuğun Anne-Baba, Öğretmen ve Arkadaşlarını Taklit Eğilimi ve Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Her insanın bilerek veya bilmeyerek etrafındaki şahıslardan ve cereyan eden olaylardan etkilenmesi ve hoşuna giden davranışları kendine mal ederek tekrarlaması mümkündür. Tabii ki yetişkin olan insan bu konuda daha seçici ve eleştirel davranabilir. Fakat çocukluk döneminde bulunan bir kişinin, hele hele okulöncesi dönemde bulunan bir çocuğun etrafındaki insanların davranışlarını eleştiriye tabi tutup seçici davranması pek mümkün olmamaktadır. Bir de çocuğun etrafındaki insanların, çok sevdiği annesi, babası, öğretmeni ve oyun oynadığı arkadaşları olduğu düşünülürse, çocuk için bunun çok zor olacağı anlaşılır. Ayrıca bu dönemde bulunan çocuk, zihinsel gelişimi, sosyal ve duygusal gelişimi bakımından da taklit etmeye çok elverişli olup, davranışları eleştiriye tabi tutacak gelişim seviyesinde değildir. Çocuk anne-babasını, öğretmeni ve diğer yetişkinleri taklit ettiği gibi, beraber olduğu çocukların da tavır ve davranışlarından etkilenmektedir. Çünkü taklidin gerçekleşmesinde, sevgi, benzerlik, güç ve üstünlüğün⁹ belirleyici unsur olduğu bilinmektedir.

Üç-altı yaş arasındaki çocuğun taklit etme eğiliminin çok güçlü olduğunu, erkek çocuğun erkek kimliğini babaya benzeyerek, kız çocuğun da kız kimliğini anneye benzeyerek kazandığını görmekteyiz. Ruhbilim dilinde bu ruhsal olaya özdeşim adı verilir. Bu, ana-baba niteliklerinin içe sindirilmesi, özümsemesidir ve bilinçli öykünmeden çok, daha derin bir benimseme olayıdır. Özdeşim yapma eğilimi bu dönemde öyle güçlüdür ki, çocuk ana-babanın tutumlarını, duygularını ve huylarını kendi benliğine mal eder, kendi kişiliğinin bir parçası durumuna getirir¹⁰. Gerçekten çocuklar büyüdükçe anne-babalarınınkine benzer birçok tutum ve davranış örüntüsü edinirler. Çocuk ile anne-babası arasında, yürüme tarzı, jestler ve ses bükümü gibi özelliklerdeki benzerlik bezen şaşırtıcı derecededir. Çünkü çocuk anne-baba ile özdeşleşmektedir. Nitekim psikoanalitik görüşe göre bu özdeşleşmede, anne-babanın davranışının taklit edilmesinden öte, çocuk anne-babaymış gibi

⁸ Alaylıoğlu, age, s. 223.

⁹ Bandura, A., Social Learning, s226, 245; Kılavuz, Ailade Çocukların Dini Eğitiminde Taklit ve Özdeşleşmenin Yeri ve Önemi (Yayınlanmamış Tebliğ), Ensar Vakfı, Bursa 4-5-6 Ekim 1991; Kılavuz, ag. dok. tez s. 21-25; Özyılmaz, İslâm'a Göre Çocuk Terbiyesi ve Psikolojik Temelleri, Bursa 1995 s. 136-138.

¹⁰ Yörükoğlu, Atalay, Çocuk Ruh Sağlığı, 18. bs. Özgür yay. İst. 1993, s. 63

davranmaktadır¹¹.

Çocukla öğretmen arasındaki özdeşleşmeye, diğer bir ifade ile çocuğun öğretmenini taklit etmesi konusuyla ilgili olarak da şu gözlemimizi aktarmak isteriz:

"1992- 1996 yılları arasında bir İlköğretim okulunda Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmenliği yaptığımız esnada, bu okulda İlköğretim birinci kademedede, Beden Eğitimi, Resim İş, Müzik ve DKAB gibi branş derslerinin dışında, birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar bütün dersleri tek öğretmen okutmaktaydı. Böylece aynı öğretmen ve öğrenciler beş yıl boyunca beraber olmaktadır. Bu durum öğretmen-öğrenci arasındaki etkileşimin belirgin bir hele gelmesini sağlamaktaydı. Söz konusu 4. ve 5. sınıfların bütün şubelerinde DKAB derslerini okutmakta olduğumuzdan bu sınıflardaki öğrencileri gözleme imkanına sahiptik. Birkaç şubeden oluşan bu sınıflardaki öğrencilerin davranışlarındaki, jest ve mimiklerindeki hatta ses bükümlerindeki farklılık dikkatimizi çekti. Tespitimiz, bu farklılığın sınıf öğretmenlerinin davranışlarındaki, jest ve mimiklerindeki hatta ses bükümlerindeki farklılığın öğrenciler tarafından özümsemekle kendilerine mal edilmesidir".

İlköğretim döneminde böylesine bir taklidin meydana gelmesi, yaş olarak daha küçük olan okulöncesi dönemde ki öğrencinin de öğretmenini taklit edeceğini ve davranışlarından etkileneceği fikrini doğurmaktadır. Öyleyse eğitimcinin, çocuğun nasıl olmasını istiyorsa, o şekilde bir davranış sergilemelidir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de: "Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeyiniz, Allah katında büyük bir nefretle karşılanır¹²" buyurulmaktadır. Yine Peygamber Efendimiz (sav): "Her çocuk fitrat üzere doğar. Sonra onun anne-babası onu ya Yahudi, ya Hıristiyan veya Mecusi yapar" buyurmaktadır.¹³ Söz konusu ayet ve hadisi, çocuğun güçlü taklit yapısıyla yan yana düşündüğümüzde, eğitimcinin davranışlarına ne denli dikkat etmesi ve çocukta görmek istediği özelliklerin önce kendinde bulunması gereği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Bilgin, bu konuda şöyle demektedir: "...Çocuk nasıl üzüntüyü ağlayan, üzülen kişilerin yüzlerinde görüp, hissedip öğreniyorsa, onların duâ ve ibadet ederken, yüzlerinde de, dini, duyguyu, yüce Tanrıya yönelişi, kutsalı, görecekle, duyacak ve öğrenecektir... Büyüklerin iyilik, doğruluk, temizlik ve yardımseverlik ile ilgili davranışları da, başlangıçta çocuklar tarafından hep taklit edilir. Bu hareketler giderek benimsenir ve onların kendi duyguları haline gelir"¹⁴.

Gerçekten çocukların küçük yaşta dine ilgi duyduklarını ve büyükleri taklit ettiklerini görmekteyiz. Evde büyüklerin namaz kıldığını gören çocuk, onlar gibi yatıp kalkarak, dua okuyormuş gibi dudaklarını kıpırdatır. Yetişkinlerin dini söz ve davranışlarını kendine model olarak alır. Çocuk bunları tekrarladıkça daha çok

¹¹ Atkinson, Rita L. ve ark., Psikolojiye Giriş (Çev. Kemal Atakay ve ark.) C.I, İst. 1995, s. 114.

¹² Saf, 61/2,3

¹³ Müslim, Kader, 25

¹⁴ Bilgin, Beyza, Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi, Ank. 1988, s.94

öğrenir ve alışkanlık kazanır. Böylece taklit ve özdeşleşmeyle başlayan dini yaşayış, çevrenin dini havasına ve çocuğun ferdi kabiliyetine göre yavaş yavaş gelişip derinleşerek kişiliğe mal olur¹⁵.

Dini yaşayışın kişide çocukluk dönemindeki taklitle başladığını söyleyebiliriz. Çocuk dinle ilgili gördüklerini ve yetişkinlerce kendisine anlatılanları, kabul etme yeteneği gösterir. Çocuk dini normları ve kuralları kabul ederken, yetişkinlerden onların şekillerini de alır. Bu, ibadet şekilleri olduğu gibi, onların sözleri veya dili de olur. Taklitle başlayan din, çevrenin dinî atmosferine ve çocuğun ferdi kabiliyetine göre yavaş yavaş gelişip derinleşerek dini yaşayışa dönüşmektedir¹⁶.

Birçok entelektüel yetişkinin çocukluk hatıralarını anlatan yazılarında, çocukken büyüklerinden gördükleri, duydukları davranışların, kişiliklerinde nasıl derin izler bıraktığını ibretle okumaktayız¹⁷. Babanın veya dedenin yanında çocukken camiye gitmek, cemaatin ibadet edişini izlemek, okunan duaları, salavatı ve tekbirleri dinlemek birçoğumuzun ruhunda derin izler bırakan birer hatıra durumundadır. Aynı şekilde evdeki büyüklerin derin bir saygıyla dini yaşayışlara yönelmeleri, çocukların bu yaşayışları taklit ederek içselleştirmelerine sebep olmaktadır. Bundan dolayı da çocuğun beraber olduğu kişilerin ahlâken, dinen, tutum ve davranış olarak güzel örnek teşkil edecek kişiler olmasına dikkat edilmelidir.

Nitekim Akabe b. Ebi Süfyan, oğlunu teslim ettiği eğitimciye: “Çocuğumu ıslahta ilk önce kendini ıslah ile başla. Çünkü çocukların gözleri senin gözüne bağlı kalır. Onlara göre iyi ve güzel, senin iyi ve güzel kabul ettiğin şeylerdir. Onlara göre çirkin senin çirkin ve fena gördüğün şeylerdir. Çocuklarımıza gelip geçen hikmet erbabının hayatını, ediplerin ahlâkını öğretmeye çalış...¹⁸” demesi, çocuğun eğitimciyi taklit etmesi açısından olduğu kadar, örnek şahsiyetlerin çocuğa tanıtılması açısından önem arz etmektedir.

Ayrıca çocuğun arkadaşlarını taklit etmesi hususu da dikkat çekicidir. İbn Sina'nın “Çocuk en çok beraber olduğu çocuktan etkilenir¹⁹” sözü, çocuğun iyi bir eğitim almasında arkadaş çevresinin etkisini açıklamaktadır. Çünkü çocuk ünsiyet kurduğu ve beraber olduğu arkadaşlarıyla aşırı derecede içli dışlı olmaktadır. Beraber eğlenmekte ve beraber oyun oynamaktadırlar. Özellikle kendisinde üstünlük ve güç görülen çocuk diğer arkadaşları tarafından taklit edilecektir. Dolayısıyla çocuk taklit ettiği arkadaşının davranışlarının niteliğine göre müspet veya menfi yönde arkadaşlarından etkilenmiş olacaktır. Bu durumda anne-babaların ve eğitimcilerin çocuğun arkadaş çevresine dikkat etmeleri gerekmektedir. Bir çok anne-baba, çocuğunun bazı söz ve davranışı arkadaşından öğrendiğini müşahade etme imkanına sahip olmuştur. Hatta bezen çocuğun istenmeyen bir kelimeyi

¹⁵ Hökelekli, Hayati, Din Psikolojisi, TDV Yay., Ank. 1993, s. 255

¹⁶ Yavuz, Kerim, Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişimi, DİB Yay., Ank. 1987, s. 151

¹⁷ Çeşitli kişilerin çocukluk hatıralarından örnekler için bkz.; Yardım, Mehmet, Nuri, Edebiyatçılarımızın Çocukluk Hatıraları, İst.-1984

¹⁸ Ulvan, Abdullah Nasih, İslamda Aile Eğitimi, (Çev. Celal Yıldırım) İst. ts., c. II, s. 107

¹⁹ Aynı yer

telaffuz etmesi anne- babayı şaşırtabilir. Onlar bu kelimeleri ailede öğretmediklerini düşünerek, çocuğun bunları nereden öğrendiğini sorduklarında, beraber olduğu arkadaşlarından kaynaklandığını tespit edebilirler. Çünkü çocuklar beraber oldukları arkadaşlarının söz ve davranışlarından etkilenmektedirler.

B. Tiyatro, Kukla ve Drama Etkinliklerinin Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Tiyatro; drama, komedi vb. piyeslerin temsil edildiği yer, tiyatrodaki sahneye konulan oyundur²⁰. Drama; trajedi ile komedi arasında bir sahne eseridir²¹. Dramatik oyun; çocukların, tek tek veya küme halinde kendilerini başkalarının yerine koyarak, başkalarına veya kendilerine özgü bir yaşantıyı canlandırmaları yahut dramatize etmeleri esasına dayanan oyun²² olarak isimlendirilirken, dramatisasyon; çocukların, hareket, konuşma ve taklit gibi unsurlardan yararlanarak, gerçek tabiat ve toplum sahnelerini fantastik bir ortam içinde canlandırmaları²³ şeklinde tarif edilmektedir. Kukla ise; kuklacıların parmaklarının ucuna takıp, kendileri arkasında saklandıkları perdenin üstünde oynattıkları tuhaf bebekler²⁴ şeklinde izah edilmektedir.

Okulöncesi eğitimde ki öğretim yöntemlerinden birisi de, öykünme ile öğretim yöntemidir²⁵. Öğretmen, öğretmek istediği şeyin şeklini, hareketini veya sesini öğrencilere taklit ettirerek, çocukların öykünme yolu ile öğrenmelerini sağlar. Bu öykünme yaptırılacak şey bir araba, hayvan insan veya herhangi bir nesne olabilir. Mesela tavukla tilki arasında geçen bir olayı canlandırmak veya bu hayvanları öğrencilere tanıtmak için bunların ses ve hareketlerinin taklidi yaptırılarak öykünme yöntemi ile öğretim yaptırılabilir.

Gerek tiyatro, gerekse drama ve kukla etkinlikleri çocuğun ruhuna hoş gelen, eğlendiren ve öğreten etkinliklerdir²⁶. İstenilen düzeyde verim elde edebilmek için çocuğun bizzat etkin olduğu faaliyetlere yer verilmelidir. Çocuk gerçek hayattaki özlemlerini psikolojik arzu ve eğilimlerini bu etkinlikler sayesinde dışa vurma imkanı elde edecektir. Hem çocuğun şahsi istidat ve kabiliyetlerini geliştirmesi için, hem de eğitimcinin çocuğu çeşitli yönleriyle tanıması için bu durum önemli bir fırsattır.

Çocuklara yönelik tiyatro, kukla ve drama etkinlikleri genellikle çeşitli hikâye ve masallardan seçilmektedir. Seçilen bu hikâye ve masalların niteliğine göre çocuğun dini gelişimi desteklenebilir. Ayrıca bunların yanı sıra tarih boyunca insanlığa fazilet, ilim ve kahramanlık yönleriyle ışık tutmuş peygamberlerin, sahabenin, salih kimselerin biyografileri, bunların örnek tutum ve davranışları çocukların seviyesine uygun olarak kaleme alınıp, taklit etkinlikleri içerisinde sahnelenebilir. Yine gerek inanç esaslarıyla, gerek ibadetlerle ve gerekse ahlâk

²⁰ Ergin, Muharrem, Büyük Türk Sözlüğü, İst. ts., s.1179

²¹ age, s 301

²² Alaylıoğlu, age, s. 77

²³ Aynı yer

²⁴ age, s 759

²⁵ Seyrek, Hilmi ve ark., Okulöncesi Eğitimde Oyun Dersi, Mey Yay., İzmir 1991, s.97

²⁶ Okulöncesi eğitimde tiyatro ve dramının çocuk açısından önemi için bkz. Asyalı, Rüşü, Çocuk ve Tiyatro ya da "Çocuğa Tiyatro" (tebliğ), Ya- Pa 4. OEYS, Ank. 1986, s. 136-141; Oğuzkan, Şükran, Okulöncesi Dönemde Dramatik Etkinlikler, (tebliğ), Ya- Pa 4. OEYS, Ank. 1986, s. 158-162

konularıyla ilgili bilgi ve davranış kazandırmaya yönelik taklit etkinlikleri sahnelenebilir. Bu etkinliklerle toplumumuzun dinî yaşantısı, örf ve âdetleri aktarılacağı gibi kardeşlik duygusunun geliştirilmesi hedeflenerek, milli birlik ve beraberliğin tohumları da atılabilir.

İnanç esaslarıyla ilgili olarak keleme alınacak tiyatro eserlerinde çocukların somut işlem döneminde olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla Allah'ın varlığı, somut olan Allah'ın yarattığı şeylere çevrilerek anlatılabilir. Yine çocuğun günlük hayatında geçen Allah kavramı, melek kavramı esas alınarak sahnelenecek bir metin yazılıp oynatılırsa çocuğun zihinsel gelişimine uygun hareket edilmiş olur. İbadetlerle ilgili konuların sahnelenerek çocuklara oynatılması, inanç konularına göre daha kolay olabilir. Mesela oruçla ilgili olarak bir taklit etkinliği düşünüldüğünde, çocukların çeşitli vesilelerle tanık oldukları sahur ve iftar anlarını anlatan etkinlikler çocuklara oynatılabilir. Özlü ifadeler içeren dua cümleleri çeşitli taklit etkinlikleri içerisinde kullanılarak dua konusu işlenebilir. Ayrıca çeşitli vesilelerle cami atmosferini çocuklara tattırarak namaz ibadetini tanımaları sağlanabilir.

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız taklit etkinliklerinin metinlerinin yazılmasının ayrı bir uzmanlık işi olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Bu işin yapılmasında okulöncesi dönem çocuğunun gelişim, öğrenme ve davranış kazanma özellikleri dikkate alınmalıdır. Bununla beraber bu etkinliklerin icrasında okulöncesi döneme yönelik tiyatro tekniklerinden ve yardımcı unsurlardan yararlanılmalıdır. Bu etkinliklerde çocuğun kolaylıkla rol alması ve ilgisini çekecek niteliğin bulunması en önemli konulardan biridir. Ayrıca okulöncesi eğitimi veren kurumlarda bir kukla köşesinin bulundurulması sahne vb. araç gereçlerin dizaynında çocukların esas alınması, bu tür etkinliklerde verimi artırıcı etkenler olarak sıralanabilir.

Yine çocuklara örnek modeller sunmak için, dini gelişimlerine faydası olacak nitelikte bazı kişilerin biyografilerini, hayat hikayelerini taklit etkinlikleri olarak değerlendirmek mümkündür. Mesela Hz. Ömer'in Müslüman oluşu ve hicreti bu konuda örnek olarak verilebilir. Yine bir çok peygamber ve ilim irfan ehli şahsiyetlerin hayat hikayeleri, çocuklara özgün bir yapı içerisinde sahnelenebilir. Erzurumlu İbrahim Hakkı bu şekilde çocuğa eğitim verilince, çocukta o kimselere karşı bir sevgi ve sempati oluşacağını ve çocuğun onlara benzemeye gayret edeceğini belirtmektedir.²⁷ Bunun yanı sıra çocuğa özgün, taklit etkinliklerinin dil, sosyalite, dinlemesini öğrenme, kendine güven duyma; yaratıcılığın ortaya çıkması ve zihinsel gelişimi temin gibi birçok yararları da olacağı düşünülebilir.²⁸ Çünkü psikologların çoğu taklit ve özdeşleşmeyi çocuğun sosyalleşmesinde temel bir süreç olarak görürler. Çocuklar çevrelerinde bulunan ve kendilerine sunulan önemli insanları örnek alarak tutum ve davranış geliştirmektedirler²⁹

²⁷ İ.Hakkı, Mürsidü'l Müteehhilin, vr.32 b., Özyılmaz, ag. dok. tez., s. 98

²⁸ Taklit etkinliklerinin çocuğa kazandıracığı olumlu etkiler hakkında geniş bilgi için bkz. Oğuzkan, Şükran ve ark., age, s.21; Yakar, Fahri ve ark., Anaokulu Öğretmeninin Rehber Kitabı, İst. 1983, s.153 vd.

²⁹ Atkinson, age, s.115.

SONUÇ

Bütün bunlardan çıkaracağımız sonuç; çocukta çok kuvvetli olan taklit yeteneğinden faydalanarak, çocuğa örnek alacağı şahsiyetlerin kukla, tiyatro vb. etkinliklerle sunulması, eğitimcinin de bizzat çocuğa her yönüyle örnek alabilecek davranışlarda bulunması ve bunun aile-eğitim kurumu işbirliğiyle gerçekleştirmenin uygun olacağıdır. Ayrıca çocuğun çeşitli ibadetlere alıştırılması da, yine bu bağlamda düşünülmesinde yarar olan hususlardandır diyebiliriz. Çünkü çocuk eğitiminde özellikle de okulöncesi dönemde ki çocuğun eğitiminde, taklit eğiliminin dikkate alınması ve bunun eğitim açısından olumlu yönde değerlendirilmesi önemli bir konudur³⁰.

BİBLİYOGRAFYA

KUR'AN-I KERİM

ALAYLIOĞLU, Ruşen ve ark.;

Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü, İst. 1976 s. 223.

ASYALI, Rüştü;

Çocuk ve Tiyatro ya da "Çocuğa Tiyatro" (tebliğ), Ya- Pa 4. OEYS, Ank. 1986

ATKINSON, Rita L. ve ark.;

Psikolojiye Giriş (Çev. Kemal Atakay ve ark.) İst. 1995

BİLGİN, Beyza;

Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi, Ank. 1988

CLAPORODE Ed.;

Çağdaş Pedagojiden Seçmeler (Çev. M Yüzbaşıoğulları, MEB Yay., İst. 1976

DEMİR, Ömer ve ark.;

Sosyal Bilimler Sözlüğü, 3. bs. Ank. 1997

ERGİN, Muharrem;

Büyük Türk Sözlüğü, İst. ts., s.1127

HÖKELEKLİ, Hayati;

Çocukta, Gençte ve Yetişkinde Taklid, AÜİF.Doktora Semineri , Ank. Ts. *Din Psikolojisi, TDV Yay., Ank. 1993*

İBRAHİM HAKKI, Erzurumi;

Mürşidü'l-Müteehhilin, Süleymaniye, Hacı Mahmud 3316. Urvetü'l İslâm

KILAVUZ, M. Akif;

Ergenlerde Özdeşleşme ve Din Eğitimi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Bursa 1993, s. 15

Ailade Çocukların Dinî Eğitiminde Taklit ve Özdeşleşmenin Yeri ve Önemi (Yayınlanmamış Tebliğ), Ensar Vakfı, Bursa 4-5-6 Ekim 1991

MÜSLİM, Ebu'l-Hüseyn Müslim b. Haccac el-Kuşeyri;

³⁰ Okulöncesi dönem çocuğunda taklidin önemi için Bkz. Oğuzkan, Şukran ve ark., Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar, MEB Yay., 4. bs. Ank. 1991, s. 153; Bilgin, age, s. 87 vd.; Pieron, Henri, *Vocabulaire de la Pshologie*, P.U.F. Paris-1973, s.219-220; Özyılmaz, ag dok. tez. s.121 vd.

- Sahihi Müslim I-V,(thh. M.F.Abdulbaki) 3.bs. Beyrut, 1972.
- OĞUZKAN, Şükran ve ark. ;
Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar, MEB Yay., 4. bs. Ank. 1991
- OĞUZKAN, Şükran;
Okulöncesi Dönemde Dramatik Etkinlikler, (tebliğ), Ya- Pa 4. OEYS, Ank. 1986
- ÖZYILMAZ, Ömer;
İslâm'a Göre Çocuk Terbiyesi ve Psikolojik Temelleri, Bursa 1995
Erzurumlu İbrahim Hakkı'ya Göre Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Bursa 1990
- PIERON, Henri;
Vocabulaire de la Psghologie, P.U.F. Paris-1973, s.219-220
- SEYREK, Hilmi ve ark. ;
Okulöncesi Eğitimde Oyun Dersi, Mey Yay., İzmir 1991
- ULVAN, Abdullah Nasih;
İslamda Aile Eğitimi, (Çev. Celal Yıldırım) c.I-II, İst. ts.
- YAKAR, Fahri ve ark. ;
Anaokulu Öğretmeninin Rehber Kitabı, İst. 1983
- YARDIM, Mehmet Nuri;
Edebiyatçılarımızın Çocukluk Hatıraları, İst.-1984
- YAVUZ, Kerim;
Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişimi, DİB Yay., Ank. 1987
- YÖRÜKOĞLU, Atalay; Çocuk Ruh Sağlığı, 18. bs. Özgür yay. İst. 1993